

REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

Raziskovalno-dokumentacijski sektor

Spremembe v azilni zakonodaji

Primerjalni pregled (PP)

Avtor: mag. Andrej Eror

Št. naročila: 45/2019

Datum in kraj: Ljubljana, 31. 1. 2020

Kontakt:

Raziskovalno-dokumentacijski sektor:
mag. Tatjana Krašovec, vodja, tatjana.krasovec@dz-rs.si

Raziskovalni oddelek:
mag. Igor Zobavnik, vodja, igor.zobavnik@dz-rs.si

Gradivo ne predstavlja uradnega mnenja Državnega zbora!

I UVOD

Na ravni Evropske unije (EU) Listina temeljnih pravic EU in Pogodba o delovanju Evropske unije opredeljujeta dolžnost EU, da zagotovi zaščito vsem, ki jo potrebujejo. To je tudi mednarodna obveza, ki jo določa Ženevska konvencija o statusu beguncev iz leta 1951. Evropska unija je leta 1999 začela vzpostavljati skupni evropski azilni sistem (CEAS). Leta 2003 je bila sprejeta t. i. Dublinska uredba,¹ ki opredeljuje, da je država članica, ki je imela največjo vlogo pri vstopu prosilca v EU ali njegovem bivanju v njej, odgovorna tudi za obravnavo njegove prošnje. Drugi sveženj predpisov, sprejet leta 2013,² naj bi uskladił nekatere vidike nacionalnih azilnih postopkov, zagotovil njihovo varnost, pravičnost in učinkovitost ter preprečil zlorabe. Tako bi imeli prosilci za azil enake možnosti za mednarodno zaščito v celotni Evropski uniji (povzeto po spletnih straneh Evropske unije, Migracije in azil in Skupni evropski azilni sistem).

Vsaka država članica Evropske unije mora imeti možnost, da ugotovi, ali je v posameznem primeru pristojna za obravnavo prošnje za azil. Skupna pravila EU omogočajo hitro določitev države, ki je edina pristojna za obravnavo posamezne prošnje za azil. Pravila temeljijo na jasnih kriterijih, upoštevajo denimo, kje ima prosilec sorodnike, kje prosilec prebiva, katera država mu je izdala vizum in katera država je bila točka vstopa v EU. Pri tem državam EU pomaga tudi podatkovna zbirka Eurodac, v kateri lahko primerjajo prstne odtise in preverijo, ali je prosilec za azil že predhodno zaprosil za azil v drugi državi članici (povzeto po spletni strani Evropske unije, Migracije in azil).

Prosilcem za azil, ki čakajo na rešitev svoje prošnje, se zagotovi osnovno pomoč, ki jim omogoča dostojno preživetje. Ustrezni in primerljivi pogoji sprejema v celotni Evropski uniji naj bi tudi odvrčali prosilce za azil od iskanja ugodnejše obravnave v državah članicah. V skladu s skupnimi osnovnimi standardi morajo države članice EU prosilcem za azil zagotoviti materialno pomoč, kot so nastanitev, oblačila, hrana in žepnina; medicinsko in psihološko pomoč; otroci imajo tudi pravico do šolanja. Prosilci za azil imajo še pravico, da njihova družina ostane skupaj, do poklicnega usposabljanja in pod določenimi pogoji do dostopa na trg dela (povzeto po spletni strani Evropske unije, Migracije in azil).³

Tako skupni evropski azilni sistem določa minimalne standarde za obravnavo vseh prosilcev za azil in prošenj v EU. Zaradi migracijske krize pa je postalo jasno, da je treba spremeniti pravila EU o azilu. Z reformo skupnega evropskega azilnega sistema naj bi:

- zagotovili, da bo sistem učinkovitejši in odpornejši na migracijske pritiske,
- odpravili dejavnike privlačevanja in sekundarna gibanja,
- preprečevali zlorabe in zagotovili boljšo podporo najbolj prizadetim državam članicam (povzeto po spletni strani Evropskega sveta).

---

¹ Uredba sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vložil državljani tretje države.

² T. i. nova dublinska uredba. Za več glej Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložil državljani tretje države ali oseba brez državljanstva.

³ Za več glej Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite.

Nova predsednica Evropske komisije je ob izvolitvi napovedala nov pakt o migracijah in azilu, vključno z reformo dublinskih pravil. Evropska komisija naj bi predstavila svoje predloge do polovice leta 2020 (glej DELO).⁴

Evropski parlament pa trenutno ocenjuje izvajanje prej omenjene Uredbe (EU) št. 604/2013⁵ z namenom oblikovanja številnih priporočil za nadaljevanje te uredbe in evropske azilne politike.

Republika Slovenija je kot država podpisnica Ženevske konvencije in članica Evropske unije dolžna nuditi mednarodno zaščito (azil) tistim posameznikom, ki zaščite niso deležni v državi njihovega državljanstva oziroma stalnega prebivališča (izvirne države). Mednarodna zaščita v Republiki Sloveniji pomeni status begunca in status subsidiarne zaščite (glej Gov.si, Mednarodna zaščita).

Status begunca se lahko prizna osebi, ki utemeljeno in verodostojno izkaže, da je v matični državi ogrožena zaradi pripadnosti določeni rasi ali etnični skupini, veroizpovedi, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnemu prepričanju. Odločba o priznanju statusa begunca z dnem vročitve velja tudi kot dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji (glej Gov.si, Mednarodna zaščita).

Subsidiarna zaščita se lahko podeli osebi, ki ne izpolnjuje pogojev za status begunca, vendar izkaže utemeljene in verodostojne razloge, da bi ji bila ob vrnitvi v matično državo povzročena resna škoda (smrtna kazen ali usmrtitev, mučenje ali nehumano ali poniževalno ravnanje). Prav tako se prizna subsidiarna zaščita zaradi resne in individualne grožnje zoper življenje ali svobodo prosilca zaradi samovoljnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada v izvorni državi. Odločba o priznanju subsidiarne zaščite z dnem vročitve velja tudi kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, dokler traja ta zaščita (glej Gov.si, Mednarodna zaščita).

V primerjalnem pregledu predstavljamo spremembe zakonodaje po letu 2015 na področju mednarodne zaščite in prehajanja državne meje v državah članicah Evropske unije.⁶

Pri iskanju odgovorov so nam bili v pomoč nekateri odgovori Evropskega centra za parlamentarne raziskave in dokumentacijo (ECPRD), proučili pa smo tudi relevantno zakonodajo obravnavanih držav in druge dosegljive vire na spletnih straneh.

---

⁴ Evropska komisija je bila leta 2017 predstavila sedem zakonodajnih predlogov, katerih namen je bil:

- reforma dublinskega sistema, da bi bile prošnje za azil med državami članicami enakomerneje razporejene in pravočasno obravnavane,
- okrepitev uredbe Eurodac, da bi izboljšali evropsko podatkovno zbirko prstnih odtisov prosilcev za azil,
- ustanovitev vsestransko delujoče agencije EU za azil,
- nadomestitev direktive o azilnih postopkih z uredbo, da bi uskladili postopke EU in zmanjšali razlike v stopnjah priznavanja med državami članicami,
- nadomestitev direktive o pogojih z uredbo, da bi uskladili standarde in pravice v zvezi z zaščito prosilcev za azil,
- sprememba direktive o pogojih za sprejem, da bi prosilcem za azil zagotovili ugodnosti, ki izhajajo iz usklajenih in dostojnih standardov za sprejem,
- oblikovanje stalnega okvira EU za preselitev (povzeto po spletni strani Evropskega sveta).

⁵ T. i. Uredba Dublin III.

⁶ Osredotočamo se le na spremembe in ne opisujemo celotne veljavne normativne ureditve.

II SPREMEMBE ZAKONODAJE NA PODROČJU MEDNARODNE ZAŠČITE IN PREHAJANJA DRŽAVNE MEJE V DRŽAVAH ČLANICAH EU

2.1 Azilni postopek

V Nemčiji so s spremembami zakonodaje (*Asylum Package II*), ki je začela veljati 17. marca 2016, uvedli hiter postopek za nekatere skupine prosilcev za azil (npr. prosilce iz varne države izvora ali »follow-up« prosilce). Ti prosilci so lahko nastanjeni v posebnih sprejemnih centrih (npr. Manching in Bamberg na Bavarskem). Zvezni urad za migracije in begunce (BAMF) pa odloči o njihovih prošnjah v enem tednu. Po tej odločitvi imajo prosilci en teden za vložitev pritožbe zoper odločbo. Upravno sodišče o tej pritožbi odloči v roku enega tedna, kar pomeni, da celoten postopek, vključno z odločitvijo upravnega sodišča o pritožbi, traja največ tri tedne (EMN/BAMF, 2017).

2.2 Dovoljenja za prebivanje

V Avstriji imajo od 1. junija 2016 prosilci za azil pravico do vstopa in prebivanja za omejeno obdobje treh let, po treh letih pa je ta pravica neomejena.⁷ Ta podaljševalni avtomatizem začne veljati, če ni začel postopek vračanja ali če ni bil postopek pridobivanja mednarodne zaščite prekinjen. Za družinske člane je trajanje dovoljenja za prebivanje odvisno od statusa osebe, s katero se združujejo (na primer otroci rojeni po več kot treh letih prebivanja skrbnika v državi so upravičeni do dovoljenja za stalno prebivanje). Osebe s statusom subsidiarne zaščite imajo po petih letih neprekinjenega bivanja v državi pravico do dovoljenja za stalno prebivanje (*Daueraufenthalt EU*), če so izpolnjeni tudi drugi pogoji (npr. znanje nemškega jezika itd.)⁸ (ECPRD 3332, Avstrija).

Švedska vlada je konec leta 2015 sporočila, da bo zaradi begunskih razmer za omejeno obdobje spremenila azilno zakonodajo. Tako je vlada 28. aprila 2016 odločala o predlogu zakona, s katerim bi se določila o azilu začasno uskladila z najnižjo ravniyo zagotavljanja teh pravic v zakonodaji EU in po mednarodnih konvencijah.⁹ Ta začasni zakon (*Lag 2016:752*)¹⁰ o omejitvah možnosti pridobitve dovoljenja za prebivanje na Švedskem je tako začel veljati 20. julija 2016 – z veljavo treh let (ECPRD, 3228).

S sprejetjem omenjene začasne zakonodaje je v azilni praksi na Švedskem prišlo do premika od izdaje dovoljenj za stalno prebivanje kot pravila za osebe z mednarodno zaščito k izdaji dovoljenj za začasno prebivanje. Posledice za različne skupine so naslednje:

- oseba s statusom begunca, subsidiarne zaščite ali oseba, ki sicer potrebuje zaščito,¹¹ ki je status pridobila pred 20. julijem 2016, je prejela dovoljenje za stalno prebivanje;
- oseba s statusom begunca, ki status dobi po 20. juliju 2016, dobi dovoljenje za začasno prebivanje, veljavno tri leta;
- oseba s statusom subsidiarne zaščite, ki status dobi po 20. juliju 2016, dobi dovoljenje za začasno prebivanje, veljavno 13 mesecev.

⁷ Zakon o azilu (§ 3 Abs 4 iVm § 2 Abs 1 Z 15 AsylG 2005).

⁸ Zakona o prebivališču (§ 45 Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz).

⁹ Government's press release: <http://www.government.se/press-releases/2016/05/proposal-to-temporarily-restrict-the-possibility-of-being-granted-a-residence-permit-in-sweden/>.

¹⁰ *Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*, http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2016752-om-tillfalliga-begransningar-av_sfs-2016-752.

¹¹ Na Švedskem je poleg statusa begunca in statusa subsidiarne zaščite mogoče pridobiti status osebe, ki potrebuje zaščito (*persons otherwise in need of protection*) (ECPRD 3055, Švedska).

Ta pravila pa ne veljajo za begunce, ki na Švedsko pridejo iz »sistema kvot«. Oni še vedno pridobijo dovoljenja za stalno prebivanje.¹² Takšna dovoljenja se tudi lahko izdajo drugim prosilcem pod določenimi pogoji, določenimi v 17. in 18. členu začasnega zakona:

- ko poteče dovoljenje za začasno prebivanje, se lahko izda dovoljenje za stalno prebivanje, če se oseba sama preživlja;
- osebi mlajši od 25 let se izda dovoljenje za stalno prebivanje le v primeru, če je dosegla raven višjega srednješolskega izobraževanja (*upper secondary education*).
- otroku se lahko izda dovoljenje za stalno prebivanje zaradi resnega zdravstvenega stanja (ECPRD 3332, Švedska).

2.3 Združevanje družinskih članov – subsidiarna zaščita

Nemčija je marca 2016 začasno prekinila (suspendirala) za dve leti pravico do združevanja (naknadnega priseljevanja) družinskih članov - v primeru oseb, ki jim je bila dodeljena subsidiarna zaščita.¹³ Namreč, prehodna določba v 104. členu Zakona o prebivališču določa, da se do 16. 3. 2018 ne bo odobrilo združevanja družinskih članov oseb, ki so upravičeni do subsidiarne zaščite, in ki so dobil dovoljenje za prebivanje po 17. 3. 2016. Začasna prekinitve te pravice je veljala tudi za združevanje z mladoletnim otrokom. Vendar pa je bil humanitarni sprejem družinskih članov iz tujine še vedno možen kot diskrecijska odločitev.¹⁴ Po koncu navedenega dveletnega obdobja pa velja, da je pod določenimi pogoji možno za člane osnovne družine (zakonec, neporočeni mladoletni otrok in starš mladoletnega otroka), da se pridružijo osebam (naknadno priseljevanje), ki so upravičene do subsidiarne zaščite (brez diskrecijske odločitve). Drugim družinskim članom se lahko odobri združevanje, če je to potrebno, da bi se izognilo t. i. izrednim težavam (diskrecijska odločitev) (ECPRD 3332, Nemčija).

Načeloma je pogoj za združevanje družinskih članov, da ima oseba s statusom subsidiarne zaščite ustrezno stanovanje in da lahko zagotovi njihovo preživetje. To se ne nanaša na starše, ki se pridružijo mladoletnemu otroku. Te zahteve po ustreznem stanovanju in preživljanju se lahko opustijo tudi v primeru zakonca in / ali mladoletnega neporočenega otroka, če je prošnja za združevanje vložena v treh mesecih po podelitvi pravice do subsidiarne zaščite in če ponovna združitve družine ni mogoča v drugi državi, s katero ima tujec oz. njegovi družinski člani posebno povezavo (ECPRD 3332, Nemčija in EMN/BAMF, 2017).

Na Švedskem so leta 2016 zaradi migracijskih dogajanj spremenili azilno zakonodajo.¹⁵ Z začasnim zakonom (*Lag 2016:75*) so za obdobje treh let omejili možnosti pridobitve dovoljenja za prebivanje. Pravica do združitve družine v povezavi z osebo s statusom subsidiarne zaščite pa je urejena v 7., 8. in 10. členu tega zakona o začasnih omejitvah glede pridobitve dovoljenja za prebivanje. Tako je pravica prosilcev upravičenih do subsidiarne zaščite do ponovne združitve z družinskimi člani odvisna od tega, kdaj so zaprosili za azil:

¹² Begunci iz sistema kvot se obravnavajo brez diskrecijskih odločitev - odločitev ne temelji na presoji posameznih okoliščin. Nasprotno pa je treba pri uporabi začasnega zakona v vsakem primeru preučiti okoliščine, da se ugotovi, ali so izpolnjeni pogoji za dovoljenje za stalno prebivanje.

¹³ Skladno s 15. – 19. členom Direktive 2011/95/EU. V Nemčiji se lahko prosilcem, poleg mednarodne zaščite (status begunca in mednarodne subsidiarne zaščite), dodeli še status t. i. nacionalne subsidiarne zaščite (*national subsidiär Schutzberechtigten*). Pravna podlaga je v prepovedi izгона, ki jo določa 60. člen Zakona o prebivališču (AufenthG) in ustava (Art. 16a Abs.1, Grundgesetz GG) (ECPRD 3055, Nemčija in EMN/BAMF, 2017).

¹⁴ Le v izjemnih primerih na podlagi diskrecijske odločitve iz 22. ali 23. člena Zakona o prebivališču, zlasti zaradi nujnih humanitarnih razlogov (ECPRD 3228, Nemčija).

¹⁵ Glej Government's press release: <http://www.government.se/press-releases/2016/05/proposal-to-temporarily-restrict-the-possibility-of-being-granted-a-residence-permit-in-sweden/>.

- pred 24. novembrom 2015: družinski člani (zakonec, registrirani partner ali partner iz zunajzakonske skupnosti ter otrok, mlajši od 18 let) lahko zaprosijo za dovoljenje za prebivanje. Če je prosilec za azil upravičen do združitve družine, zanj veljajo tako imenovane zahteve po preživljanju (*maintenance requirement*). To pomeni, da mora biti sposoben preživljati sebe in družino, imeti pa mora tudi dovolj veliko stanovanje in ustrezen standard, da lahko z družino živi na Švedskem. Zahteve glede preživljanja so urejene v posebnem odloku (*Förordning 2016: 850*) o začasnih omejitvah možnosti pridobitve dovoljenja za prebivanje;
- če je oseba s statusom subsidiarne zaščite zaprosila za azil po 24. novembru 2015, so možnosti za združitev družine zelo omejene. Družinskim članom se dovoljenje za prebivanje lahko podeli le, če obstajajo posebne okoliščine, ki bi lahko pomenile, da bi se z odločitvijo o zavrnitvi dovoljenja za prebivanje kršile mednarodne obveznosti. Primeri takih posebnih okoliščin se nanašajo na družinske člane, ki imajo izjemno resna zdravstvena stanja ali so bile žrtev trgovine z ljudmi. Vendar v večini primerov dovoljenja za prebivanje družinskim članom ne bodo odobrena (ECPRD 3228, Švedska).

V Avstriji in Španiji¹⁶ pa je pravica do združevanja družinskih članov nespremenjena tudi po letu 2015 (ECPRD 3228 in 3332).

2.4 Integracija (vključevanje) beguncev

V Nemčiji določbe o spodbujanju vključevanja vsebujejo elemente spodbude in sankcij. Tako pripada tujcem s statusom mednarodne zaščite pravica do udeležbe na integracijskem tečaju (600 ur jezikovnega tečaja, 100 ur orientacijskega tečaja, ki zajema med drugim nemški pravni sistem, zgodovino in kulturo). Sodelovanje v integracijskem tečaju pozitivno vpliva na podelitev dovoljenja za stalno prebivanje.¹⁷ Uspešna udeležba na integracijskem tečaju olajša tudi pogoje za naturalizacijo: potrebnih je sedem let zakonitega prebivanja v Nemčiji, namesto osem. Nadaljnja prizadevanja na področju integracije, lahko zmanjšajo ta pogoj na šest let¹⁸ (ECPRD 3332, Nemčija).

Z Zakonom o integraciji iz leta 2016 so bili prostovoljni in obvezni integracijski ukrepi razširjeni tudi na vključitev prosilcev za azil (z velikimi možnostmi, da bodo ostali v državi). Tako se morajo tudi prosilci za azil, ki imajo dobre možnosti za pridobitev statusa, udeležiti integracijskega tečaja ali izkoristiti delovne priložnosti. Kršitev omenjenih dolžnosti ima za posledico zmanjšanje pravic na področju socialne varnosti, ki jih določa Zakon o prejemkih prosilcev za azil (*Asylum Seekers Benefits Act*). Integracijski sistem vključuje tudi »pravilo bivanja«. To pomeni, da so tujci s statusom mednarodne zaščite dolžni v obdobju treh let prebivati v določeni zvezni deželi (*Land*), včasih pa tudi v določenem kraju. Ustrezen kraj se določi z namenom zagotovitve ustreznega stanovanjskega prostora, pridobivanja zadostnega znanja nemškega jezika in pridobivanja ustrezne zaposlitve. Izjeme pri določanju kraja so možne v primeru večjega prizadevanja za integracijo osebe z mednarodno zaščito (npr. poklicno usposabljanje ali univerzitetni študiji) (ECPRD 3332, Nemčija).

¹⁶ Tudi v Španiji se poleg statusa begunca ali mednarodne zaščite lahko dodeli še poseben status zaščite iz humanitarnih razlogov (ECPRD 2666, Španija).

¹⁷ Tujec v Nemčiji lahko zaprosi za dovoljenje za stalno prebivanje, če ima dovoljenje za prebivanje pet let in dokaže svoja integracijska prizadevanja (zagotovljena sredstva za preživljanje, ustrezno stanovanje in znanje jezika ter poznavanje pravnega in družbenega sistema). Nadaljnje ne sme biti nobenih okoliščin, ki bi bile v nasprotju z javno varnostjo ali redom. Osebam s statusom begunca se lahko ti pogoji olajšajo. Tako zadostuje, če dokažejo, da so njihova sredstva za preživljanje "pretežno zagotovljena". Če oseba s statusom begunca doseže višjo raven znanja nemškega jezika in ima sredstva za preživljanje "pretežno" zagotovljena, lahko zaprosi za dovoljenje za stalno prebivanje že po treh letih.

¹⁸ Na Madžarskem prosilec polet teh dveh statusov lahko pridobi t. i. tolerirani status (*tolerated status*) (ECPRD 3055, Madžarska).

Na Madžarskem Zakon LXXX iz leta 2007 o azilu in sklepa vlade (*Government Decision*) 301/2007 in 1698/2013 določajo integracijo upravičencev do mednarodne zaščite in upravičencev do subsidiarne zaščite. Zaradi nedavnih migracijskih pritiskov pa je bil madžarski integracijski sistem kot celota pregledan in revidiran.

V tem sistemu so imeli tisti, ki jim je bila odobrena mednarodna ali subsidiarna zaščita, možnost, da pisno zaprosijo Urad za imigracije in azil (IAO) za sklenitev sporazuma o integraciji in pravico do podpore za integracijo – v obliki prejemanja finančnih sredstev (do največ 2 leti) in socialnih transferjev iz naslova podpore družinam (*Family Support Office*). Do te oblike podpore so bili upravičeni tisti, ki jim je bila zaščita dodeljena med 1. januarjem 2014 in 31. majem 2016. Zaradi sprejetih sprememb omenjena podpora oziroma sklenitev pogodbe o integraciji od 1. julija 2016 ni več možna, čeprav se že uveljavljena podpora še vedno izplačuje. Spremembe so argumentirane s tem, da se večina tistih, ki jim je bila dodeljena zaščita, ni želela vključiti v madžarsko družbo oziroma je pristojen urad (IAO) moral sam prekiniti izplačila integracijske podpore in izvajanje integracijske pogodbe, saj se je veliko upravičencev odpravilo na neznano lokacijo. S spremembami tega podpornega sistema je država želela zmanjšati svojo vlogo in okrepiti sodelovanje nevladnih organizacij na področju integracij. Begunci in osebe, ki jim je dodeljena subsidiarna zaščita - če so v stiski - imajo dostop do materialne pomoči (nastanitev in bivanja v sprejemnem centru ali enakovrednem objektu) in druge pomoči v skladu s posebno drugo zakonodajo¹⁹ za obdobje, ki ne presega trideset dni od datuma dokončne odločitve o njihovem statusu. Do šest mesecev od dokončne odločitve o statusu pa je oseba z mednarodno ali subsidiarno zaščito upravičena do osnovnega zdravstvenega varstva na podlagi ločene zakonodaje (če ni upravičena do vključitve v sistem socialne varnosti) (glej ECPRD 3332, Madžarska).

Na Švedskem glede integracije beguncev ni sprememb po letu 2015 (ECPRD 3332).

2.5 Delovna dovoljenja

V Franciji lahko prosilec za azil dostopa do trga dela:

- s privoljenjem pristojnega organa,
- če pristojen organ, zaradi razlogov, ki jih ni mogoče pripisati prosilcu za azil, v šestih mesecih od vložitve prošnje ne sprejme odločitve.

Tako v Franciji osebe s priznanim statusom begunca ali subsidiarne zaščite lahko dostopajo do trga dela in do sistema poklicnega usposabljanja pod enakimi pogoji kot drugi tuji državljani z zakonitim prebivališčem v državi. Od leta 2019 pa so prosilci za azil sprejeti na tak način (*in a directive manner*), da se od njih lahko zahteva, da živijo v določenem kraju. Če na to ne pristanejo, tvegajo izgubo (materialnih) pogojev za sprejem. Ta novi pristop se izvaja postopoma (ECPRD 4251).

Na Švedskem so prosilci za azil izvzeti iz zahteve po pridobitvi delovnega dovoljenja pod pogojem, da lahko predložijo osebne dokumente ali druga sredstva za ugotavljanje njihove identitete, in ko obstajajo utemeljeni razlogi za njihovo prošnjo na Švedskem. Do nedavnega ni bilo pravil o tem, kje se lahko prosilec za azil naseli. Od 1. januarja 2020 pa je začela veljati nova zakonodaja, ki določa, da je treba na nekaterih območjih omejiti možnosti prosilcev za azil, da izberejo, kje bodo bivali. Če si prosilec za azil sam uredi stanovanje »na območju s socialno-ekonomskimi izzivi«, praviloma izgubi pravico do dnevnega nadomestila ali posebnega dodatka. Namen novega zakona je, da bi se prosilci za azil usmerili za življenje na območjih, kjer obstajajo pogoji za njihov trajnostni sprejem in da bi se zmanjšale

---

¹⁹ Glej Act LXXX of 2007 on [Asylum Provisions and Benefits of Refugees, Beneficiaries of Subsidiary and Temporary Protection](#).

negativne družbene posledice, v primerih, ko si prosilci za azil sami izberejo nastanitev (ECPRD 4251).

Tudi v drugih držav (**Belgija, Hrvaška, Estonija, Finska,²⁰ Latvija, Litva, Poljska, Portugalska,²¹ Španija²², Slovaška**) prosilci za azil nimajo dostopa do trga dela v (običajno) šestih mesecih od vložitve prošnje.²³ To pravico pa pridobijo, če jim v tem obdobju ni izdana odločitev o statusu - zaradi razlogov, neodvisnih od prosilca za azil.

V Avstriji so pa prosilci za azil lahko v prvih šest mesecih vključeni v sezonsko delo v panogah gostinstva ali kmetijstva z dovoljenjem za zaposlitev, ki ga izda javni zavod za zaposlovanje. Če so bili sprejeti v azilni postopek, se lahko vključijo tudi pri pomožnih aktivnostih, ki so neposredno povezane z njihovo nastanitvijo, kot so čiščenje, upravljanje kuhinje, prevoz in vzdrževanje ter drugo pomožno delo v javno korist, kot so urejanje okolice, vzdrževanje javnih parkov in športnih objektov. Če so v azilnem postopku sprejeti vsaj tri mesece, lahko nudijo tudi preproste gospodinjske storitve, ki so zakonito plačane s pomočjo kupona za storitve „*Dienstleistungsscheck*“ (ECPRD 4251).

Osebe s priznanim statusom (**Avstrija, Belgija, Hrvaška, Estonija, Finska, Latvija, Litva, Poljska, Španija, Slovaška in Švedska**) pa lahko dostopajo do trga dela (ECPRD 4251).

2.6 Prehajanje državne meje

Zakonik o schengenskih mejah (*The Schengen Borders Code*) omogoča državam članicam začasno ponovno uvedbo mejnega nadzora na notranjih mejah v primeru, da je vzpostavljena resna grožnja javnemu redu ali notranji varnosti. Trenutno začasen mejni nadzor zaradi (med ostalim) sekundarnih migracij in/ali teroristične grožnje izvajajo v **Avstriji, na Danskem, v Nemčiji,²⁴ na Norveškem in na Švedskem** (vse v obdobju 12. 11. 2019 - 12. 5. 2020) ter v **Franciji** (31. 10. 2019 – 30. 4. 2020) (glej spletno stran Evropske komisije, Temporary Reintroduction of Border Control).²⁵

Madžarski Kazenski zakonik (*2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről*)²⁶ je s spremembami leta 2015 uvedel nova kazniva dejanja v povezavi s prepovedanim prehajanjem državne meje. Tako Kazenski zakonik od leta 2015 v 352.a členu (*Határzár tiltott átlépése*) določa, da se nezakoniti vstop na zavarovano območje države, ki jo varuje mejna zaščitna ovira, kaznuje z zaporno kaznijo do treh let.²⁷ Če pa oseba nezakonito vstopi

---

²⁰ Na Finskem imajo prosilci za azil pravico do dela po treh ali šestih mesecih od vložitve prošnje za azil. Omejitev je tri mesece, če je prosilec za azil pristojnemu organu predložil veljavni potni list ali drugo potno listino. Šestmesečna omejitev pa velja, če veljavni potovalni dokument ni bil predložen. Na Finskem je tudi v programu vključevanja priseljencev v letih 2017–2019, kot eno ključnih prioritet opredeljeno – določanje in prepoznavanje njihovih znanj in kompetenc (ECPRD 4251).

²¹ Na Portugalskem so prosilci za azil upravičeni do zaposlitve po izdaji začasnega dovoljenja za prebivanje oziroma v primeru pritožbe zaradi zavrnitve statusa – do izdaje sodbe.

²² Podobno kot v Franciji, mogoča je tudi hitra vključitev na trg dela (prej kot v šestih mesecih) s privolitvijo pristojnega organa.

²³ V Belgiji v štirih mesecih, na Hrvaškem in na Slovaškem v devetih mesecih.

²⁴ Nemčija ponovni nadzor državne meje (s poudarkom na meji z Avstrijo) izvaja od 13. septembra 2015. Od decembra 2016 pri nalogi ponovnega nadzora meje enotam zvezne policije pomagajo tudi enote deželne/bavarske policije (*Bavarian rapid reaction police*) (EMN/BAMF, 2017).

²⁵ Za podroben seznam držav glej: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications_-_reintroduction_of_border_control_en.pdf.

²⁶ Glej: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383.

²⁷ Pred septembrom 2015 je bil nezakonit vstop na Madžarsko obravnavan kot prekršek – globa je znašala do 150.000 HUF (okrog 485 EUR) (povzeto po spletni strani Global Detention Project, Hungary).

oborožena ali ob hkratni udeležbi v nemirih, je predvidena kazen od enega do petih let. Oseba, ki oborožena nezakonito vstopi in je udeležena v nemirih, se kaznuje z zaporom od dveh let do osmih let. Če pa omenjeno kaznivo dejanje povzroči smrt druge osebe, je predvidena zaporna kazen od petih do desetih let.²⁸

Kazenski zakonik v 353. členu (*Illegal Immigrant Smuggling*) obravnava tihotapljenje ljudi oziroma pomoč pri nezakonitem prehajanju državne meje.

Leta 2015 so se tudi predpisane kazni za omenjeno kaznivo dejanje zvišale,²⁹ in sicer:

- od enega do petih let zavora za pomoč pri nezakonitem prečkanju meje (prej do treh let);
- do treh let zavora za storilca, ki neposredno izvaja tihotapljenje;
- od dveh do osmih let (prej od enega do petih let) v primeru tihotapljenja ljudi zaradi finančne koristi oziroma če pomaga pri tihotapljenju več kot ene osebe oziroma če je pri tem uničena ali poškodovana zaščitna ovira na državni meji;
- od pet do deset let, če je storilec oborožen ali če je član hudodelske združbe itd. (prej od dveh do osmih let);
- od petih let do petnajstih let, če je storilec oborožen in član hudodelske družbe in
- do dvajsetih let zaporne kazni za organizatorje/vodje hudodelske združbe oziroma če je dejanje tihotapljenja ljudi opravljeno z uporabo orožja in temu podobno.

Leta 2018 pa je bil Kazenski zakonik dopolnjen s 353.a členom (*Facilitating Illegal Immigration*), ki prepoveduje spodbujanje nezakonitega priseljevanja.³⁰ S tem členom je za storilca kaznivega dejanja opredeljena oseba, ki:

- se ukvarja z organizacijo začetka azilnega postopka na Madžarskem za osebe, ki v svoji državi porekla ali v državi običajnega prebivališča ali drugi državi, prek katere so prišli, niso bile preganjane zaradi rase, narodnosti, članstva v določeni družbeni skupini, vere ali političnega mnenja ali če njihov strah pred preganjanjem ni utemeljen, ali
- se ukvarja s pridobivanjem dovoljenj za prebivanje za tiste, ki nezakonito vstopajo ali prebivajo na Madžarskem.

Za lažje oblike tega dejanja se storilec kaznuje za prekršek z odvzemom prostosti.

Storilec, ki zagotovi finančna sredstva za opisano kaznivo dejanje ali ki redno izvaja takšne organizacijske aktivnosti, se kaznuje z zaporno kaznijo do enega leta.

Z zaporno kaznijo do enega leta se kaznujejo tudi storilci, ki omenjene organizacijske aktivnosti izvajajo zaradi finančne koristi ali če nudijo podporo za več kot eno osebo oziroma če dejavnost opravljajo v območju 8 kilometrov od madžarske državne meje.

Leta 2018 je bil spremenjen tudi 364. člen (*Kitiltás*) Kazenskega zakonika, in sicer tako da se sedaj lahko izreče ukrep izгона/prepovedi bivanja (*banishment*) tudi za tihotapljenje ljudi, za nezakoniti prehod mejne ovire, za oviranje gradbenih del pri postavljanju mejnih ovir ter za spodbujanje nezakonitega priseljevanja ali prebivanja (glej tudi Bill No. T/333 in 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről).

---

²⁸ Kazenski zakonik je s spremembami leta 2015 uvedel tudi prepoved poškodovanja ali uničenja zaščitnih ovir na državni meji (352.b člen). Za to kaznivo dejanje je predvidena zaporna kazen od enega do petih let. Če storilec oviro poškoduje ali uniči oborožen ali z udeležbo v nemirih, je predvidena zaporna kazen od dveh do osmih let. Storilec, ki pa omenjeno kaznivo dejanje izvrši oborožen in je hkrati tudi udeležen v nemirih, se kaznuje z zaporom od petih do desetih let. V primeru smrti druge osebe pa je predvidena zaporna kazen od desetih do dvajsetih let (glej tudi The Hungarian Helsinki Committee's opinion on the Government amendments to criminal law related to the sealed border). Kazenski zakonik je s spremembami leta 2015 prepovedal tudi oviranje gradnje (ali vzdrževanja) zaščitne ovire na državni meji (352.c člen). Za to kaznivo dejanje je predvidena zaporna kazen do enega leta.

²⁹ Dodane pa so bile tudi nove kvalificirane oblike kaznivega dejanja (hujše oblike), kot npr. poškodovanje zaščitne ovire na državni meji.

³⁰ Glej: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383 in <https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/T333-ENG.pdf>.

Tudi na Hrvaškem so zvišane kazni za kazniva dejanja nezakonitega prehajanja državne meje. Tako hrvaški Kazenski zakonik (*Kazneni zakon*) iz leta 2017³¹ v 326. členu (*Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Evropske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma*) prepoveduje tihotapljenje ljudi. Kdor iz koristoljubja omogoči ali pomaga drugi osebi, da nezakonito vstopi, izstopi, se giblje ali biva v Republiki Hrvaški ali drugi državi članici Evropske unije ali podpisnici Šengenskega sporazuma, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.³² Če je omenjeno dejanje storjeno na način, ki ogroža življenje ali zdravje tihotapljenih oseb ali se s to osebo ravna na nečloveški ali ponižujoč način, oziroma če je storilec dejanja uradna oseba, je zagrožena zaporna kazen od treh do dvanajst let.³³

2.7 Izgon

V Nemčiji je 17. marca 2016 stopil v veljavo Zakon o hitrejšem izgonu tujcev storilcev kaznivih dejanj in o razširjenih razlogih za zavrnitev statusa begunca prosilcu za azil (storilcu kaznivega dejanja).³⁴

S tem zakonom so poostreni razlogi za izgon tujca, ki jih je določal Zakon o prebivališču (60. člen).³⁵ Omenjeni zakon o hitrejšem izgonu namreč določa, da obstajajo resni razlogi za izgon tujca obsojenega za kazniva dejanja,³⁶ ki so bila storjena z nasiljem, z grožnjami ali s prevaro. Spremembe so dale pristojnim organom tudi možnosti za zavrnitev statusa begunca prosilcem za azil, ki so bili obsojeni za določena kazniva dejanja na najmanj eno leto zapora (ali mladoletniško priporno kazen). Ta kazniva dejanja pa so bila storjena z nasiljem, z grožnjo ali s prevaro. Vendar te spremembe ne spremenijo osnovnega načela, da mora vsaka odločitev o izgonu temeljiti na individualni oceni (diskrecijska odločitev), ki upošteva tujčeve razloge za ostanek v Nemčiji (ECPRD 3055 in EMN/BAMF, 2017).

Tudi Zakon o uvedbi hitrih azilnih postopkov (*Asylum Package II*), ki je tudi začel veljati 17. marca 2016, je določil spremembe na področju deportacije (prisilne vrnitve) iz Nemčije. Tako je bila določba o začasni prekinitvi deportacije iz zdravstvenih razlogov jasneje opredeljena (60. člen Zakona o prebivališču). Deportacija se prekine le, če je državljani tretje države smrtno ogrožen ali ima resno bolezen, ki bi se ob deportaciji bistveno poslabšala. Predpostavka je, da je državljani tretje države primeren za potovanje. Če ni, mora v ta namen predložiti zdravniško spričevalo, ki mora izpolnjevati določena merila (60.a člen Zakona o prebivališču) (EMN/BAMF, 2017).

---

³¹ V veljavi od 20. 10. 2017.

³² V preteklosti so bile predpisane kazni za omenjeno kaznivo dejanje nižje: koncem devetdesetih let prejšnjega stoletja do enega leta, zatem do tri, nazadnje pa do pet let zaporne kazni.

³³ Podobne spremembe zakonodaje so leta 2017 oziroma 2018 sprejeli tudi v Srbiji. Za več glej Blažič, Eror (2018), *Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države*: https://fotogalerija.dz-rs.si/datoteke/Publikacije/Zborniki_RN/2018/Prepovedano_prehajanje_meje_ali_ozemlja_drzave.pdf.

³⁴ *Act on the Faster Expulsion of Criminal Foreigners and Extended Reasons for Refusing Refugee Recognition to Criminal Asylum Seekers*.

³⁵ Zakon o prebivališču je določal, da se status azila prosilcu zavrne, če je storilec kaznivega dejanja za katerega je zagrožena kazen najmanj tri leta.

³⁶ To so kazniva dejanja zoper življenje in telo, zoper kršitve spolne samoodločbe ali zoper premoženje oz. zoper uradne osebe. Vključuje tudi resna dejanja zoper premoženje, tudi če storilec ni uporabil nasilja, groženj ali prevar. Posebej pa so izpostavljena dejanja spolnih deliktov.

III ZAKLJUČEK

V primerjalnem pregledu so opisane nekatere spremembe zakonodaje (od leta 2015) na področju mednarodne zaščite. Ugotovljene spremembe se nanašajo na hitrost azilnega postopka (Nemčija), spremembe pri izdaji dovoljenja za prebivanje (Avstrija in Švedska), zaostrovanje pogojev za združevanje družinskih članov (Nemčija in Švedska), spremembe na področju integracije (Nemčija in Madžarska) in pri izdaji delovnih dovoljenj/kraju bivanja (Francija, Švedska) ter spremembe na področju prehajanja državne meje (Avstrija, Danska, Francija, Hrvaška, Nemčija, Norveška, Madžarska in Švedska) in izгона (Nemčija).

Nekatere od opisanih sprememb so uvedene začasno (z določenim časom trajanja), na primer začasni odlog (suspens) združevanja družinskih članov v Nemčiji (dve leti) ter omejitev izdaje dovoljenj za stalno prebivanje in združevanje družinskih članov na Švedskem (tri leta).

Nekatere spremembe, npr. zgoraj omenjeni začasni odlog združevanja družinskih članov so bile predmet številnih razprav. Tako je nemško združenje mest in občin (DStGB) podprlo omenjeni suspens, ker je mestom in občinam zagotovila nujno potreben čas za sprejetje potrebnih ukrepov za sprejem in integracijo. Tudi številni pravni strokovnjaki so poudarjali, da mednarodno pravo in zakonodaja EU ne daje osnova za popolno upravičenost do združitve družine za osebe, ki jim je dodeljena subsidiarna zaščita. V nasprotju s tem pa so različna socialna združenja in Nemška odvetniška zbornica (DAV) kritizirali to odločitev o suspensu, ker je v praksi povzročila humanitarno stisko ter »obup in večje breme za prizadete« (EMN/BAMF, 2017).

Pripravil:

mag. Andrej Eror

Viri in literatura:

- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (veljaven Kazenski zakonik, v madžarščini). Spletna stran: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=152383 (januar 2020).
- Act C of 2012 on the Criminal Code (Madžarski Kazenski zakonik, brez sprememb leta 2015). Spletna stran: http://thb.kormany.hu/download/a/46/11000/Btk_EN.pdf (januar 2020).
- Bill No. T/333 amending certain laws relating to measures to combat illegal immigration. Spletna stran: <https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/T333-ENG.pdf> (januar 2020).
- DELO, Reševanje klinično mrtvega azilnega sistema: Spletna stran: <https://www.delo.si/novice/svet/resevanje-klinicno-mrtvega-azilnega-sistema-270122.html> (18. januar 2020).
- Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite. Spletna stran: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=celex%3A32011L0095> (januar 2020).
- ECPRD št. 3055 (2016), Grounds for refusal to grant international protection. Spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about> (januar 2020).
- ECPRD št. 3228 (2016), Family reunification for persons eligible for subsidiary protection. Spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about> (januar 2020).
- ECPRD št. 3332 (2017), Various aspects of asylum law. Spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about> (januar 2020).
- ECPRD št. 4251 (2020), Professional integration of asylum seekers and refugees. Spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about> (januar 2020).
- EMN/BAMF, Federal Office for Migration and Refugees (2017), Migration, Integration, Asylum. Spletna stran: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/11a_germany_apr_part2_en.pdf (januar 2020).
- Evropska unija, Migracije in azil. Spletna stran: https://europa.eu/european-union/file/696/download_sl?token=5o13tZQ7 (januar 2020).
- Evropske komisija, Temporary Reintroduction of Border Control. Spletna stran: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en (januar 2020).
- Evropski svet, Reforma pravil EU o azilu. Spletna stran: <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/ceas-reform/> (januar 2020).
- Global Detention Project, Hungary. Hungary Immigration Detention Profile. Spletna stran: <https://www.globaldetentionproject.org/countries/europe/hungary> (januar 2020).
- Gov.si, Mednarodna zaščita. Spletna stran: <https://www.gov.si/teme/mednarodna-zascita/> (januar 2020).
- Kazneni zakon (pročiščeni tekst zakona, NN125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17). Spletna stran: <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon> (januar 2020).
- Krivični zakonik (»Sl. glasnik RS«, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 i 94/2016). Spletna stran: https://www.paragraf.rs/propisi/krivicni_zakonik.html (januar 2020).
- Pravni portal, Strožije kazne za nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi i prikaz novije sudske prakse. Spletna stran: <https://www.pravniportal.com/nedozvoljen-prelaz-granice-krijumcarenje/> (januar 2020).
- Skupni evropski azilni sistem. Spletna stran: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_sl.pdf (januar 2020).
- The Hungarian Helsinki Committee's opinion on the Government amendments to criminal law related to the sealed border. Spletna stran: <http://helsinki.hu/wp-content/uploads/modification-of-criminal-laws-16092015.pdf> (januar 2020).
- Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva. Spletna stran: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX%3A32013R0604> (januar 2020).

- Uredba sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države. Spletna stran: <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/0da1adb7-0954-4af5-8096-c121d5f28820/language-sl> (januar 2020).
- Zakon o strancima (pročiščeni tekst zakona, NN130/11, 74/13, 69/17, 46/18). Spletna stran: <https://www.zakon.hr/z/142/Zakon-o-strancima> (januar 2020).